

**Program för ökad
tillgänglighet för personer med
funktionsnedsättning 2018-2020**

KS/2017:585

Dokumentnamn Program för tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2020			Dokumenttyp Program
Fastställt/upprättad 2018-06-19	Version 1	Senast reviderad -	Giltig till 2022-01-01
Dokumentansvarig/processägare Utvecklingsstrategen på kommunledningskontoret		Beslutsinstans Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige	
Dokumentinformation -			
Dokumentet gäller för Alla anställda i Sigtuna kommun			
Tidigare revideringar -			

Innehåll

Inledning	5
Definitioner.....	6
Tillgänglighet och delaktighet	6
Universell utformning.....	6
Rättighetsperspektiv	7
Funktionsnedsättning.....	7
Funktionshinder.....	7
Funktionshinderperspektivet	7
Handikapp.....	8
Övergripande mål	9
Utgångspunkt för Sigtuna kommuns arbete	9
Prioriterade områden.....	10
Rätten att kunna förflyttas sig, vistas i och använda Sigtuna kommuns inne- och utemiljö samt ha en fungerande bostad	10
Rätten till information och kommunikation samt att få tillgång till ny teknik.....	10
Rätten till individuellt stöd.....	11
Rätten till utbildning och att få det stöd som behövs för att nå kunskapsmålen.....	11
Rätten till en meningsfull fritid	11
Rätten till arbete och försörjning.....	11
Rätten till bästa möjliga hälsa	12
Rätten att delta i demokratin	12
Arbetssätt.....	13
Kunskap	13
Samverkan.....	13
Uppföljning.....	13
Giltighetstid	13
Syfte	Fe
!! Bokmärket är inte definierat.	
Mål.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Insatsområden	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Insatsområde 1	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Insats 1.1	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Tidsperiod	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Metoder/arbetsätt	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Ansvarsfördelning.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Insatsområde 2 osv.	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Ansvarsfördelning.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Uppföljning.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Bilagor.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Referenser	Fel! Bokmärket är inte definierat.

Inledning

Detta program ersätter Tillgänglighetsprogram för Sigtuna kommun 2013-2017, KS/2012:564.

I november 2017 fastställde riksdagen ett nytt nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken. Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas. Detta nya mål ska ersätta de tidigare nationella målen för funktionshinderspolitiken.

Genomförandet av funktionshinderspolitiken ska inriktas mot de fyra områdena:

- principen om universell utformning
- befintliga brister i tillgängligheten
- individuella stöd och lösningar för individens självständighet
- att förebygga och motverka diskriminering

De fyra områdena är ömsesidigt beroende av varandra. Syftet är att de tillsammans ska bidra till ett tillgängligt och jämlikt samhälle oavsett funktionsförmåga. Ansvariga aktörer ges på så sätt vägledning i sin verksamhet för att det nationella målet inom funktionshinderspolitiken ska kunna nås. Inriktningen är dessutom användbar för aktörer på alla nivåer i samhället:

Regeringens funktionshinderspolitik utgår från mänskliga rättigheter och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Agenda 2030. Individuella förutsättningar och behov är också en grundläggande utgångspunkt i arbetet för en socialt hållbar utveckling. De mål som har beslutats inom ramen för FN:s Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen utgör därmed en viktig del i arbetet. När vi bygger samhället smart och hållbart ska hela befolkningens behov och förutsättningar beaktas. Genomförandet av FN-konventionen för personer med funktionsnedsättning är en viktig del i det politiska arbetet med tillgänglighetsfrågorna i Sverige. Konventionen antogs av FN år 2006 och trädde i kraft i Sverige 2009. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning lyfter fram tre utgångspunkter för hur samhället ska ställas om till ett tillgängligt samhälle:

- I ett utvecklingsarbete ska utgångspunkten vara universell utformning. (se mer information på sidan 2). Det betyder att man utgår ifrån människors olikheter och variationer i funktionsförmåga.
- Det som redan finns i samhället ska man gradvis förbättra genom att utveckla och tillämpa krav och rekommendationer för tillgänglighet.
- Det är viktigt att genom skäliga åtgärder undvika att diskriminera personer med funktionsnedsättning.

Det finns flera lagar som reglerar kommunens ansvar för tillgänglighet, bland annat Diskrimineringslagen, Plan- och bygglagen (som bland annat specificerar kravet på Enkelt avhjälpna hinder), Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk, Språklagen, Skollagen, Lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade

(LSS) och Socialtjänstlagen (SOL). Sedan den 1 januari 2015 ingår även bristande tillgänglighet som en form av diskriminering i diskrimineringslagen. Myndigheten för delaktighet arbetar med tillgänglighet utifrån FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Andelen personer i åldrarna 16-64 år med funktionsnedsättning är ca 20 %. Det kan röra sig om personer med rörelsehinder, nedsatt syn eller hörsel, kognitiva funktionshinder, funktionsnedsättning till följd av psykiska besvär, allergier eller läs- och skrivsvårigheter.

År 2025 räknar man med att drygt 20 procent av befolkningen i Sverige kommer att vara 65 år och äldre. Gruppen över 80 år växer mest. Med stigande ålder följer normalt olika funktionsnedsättningar. Sigtuna kommun skiljer sig från riket genom att vi har en yngre befolkning. År 2025 beräknas det att 13,5 procent av befolkningen är över 65 år.

Definitioner

Tillgänglighet och delaktighet

Tillgänglighet betyder olika saker i olika sammanhang. Inom funktionshinderområdet betyder det att skapa möjligheter för alla, oavsett funktionsförmåga, att kunna delta i samhället på jämlika villkor. Personer med funktionsnedsättning ska ha tillträde till den fysiska miljön, transporter och anläggningar samt ha tillgång till information, kommunikation, varor, produkter och tjänster, inklusive digitala lösningar. Myndigheten för delaktighet arbetar med tillgänglighet utifrån FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Den ligger till grund för funktionshinderspolicen i Sverige och EU och ett stort antal länder. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är utgångspunkten för funktionshinderspolicen och de nationella målen i Sverige. Konventionen finns till för att främja, skydda och säkerställa mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning. Utifrån konventionen är tillgänglighet en avgörande förutsättning för att personer med funktionsnedsättning ska kunna ta del av sina mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Tillgänglighet handlar om jämlikhet och icke-diskriminering och är också en bärande princip som gäller alla mänskliga rättigheter.

Syftet med de nationella målen för funktionshinderspolicen är att delaktigheten ska öka. Full delaktighet är ett centralt begrepp inom funktionshinderområdet. Delaktighet handlar om möjligheten för att alla, oavsett funktionsförmåga, ska kunna vara delaktiga inom samhällets alla områden, till exempel på arbetsmarknaden, i skolan och offentliga miljöer. Det som påverkar möjligheten till delaktighet är tillgängligheten i samhället och de förutsättningar som skapats för individen.

Universell utformning

Principen om universell utformning innebär att planera och utforma den omgivande miljön så att den är tillgänglig för alla. Människor har olika förutsättningar och förmågor att klara sitt dagliga liv. Åtgärder som underlättar för människor med funktionsnedsättning är till nytta för alla medborgare. Tillgänglighet är nödvändigt för några få, bra för de flesta och bekvämt för alla. En gemensam syn på tillgänglighet ska genomsyra samtliga kommunala verksamheter, bolag och

entreprenörer som kommunen anlitar. Genom att göra rätt från början kan dyra åtgärder i efterhand undvikas. Universell utformning innebär att i utveckling och design ta hänsyn till människors olika behov och förutsättningar. Alla ska i största möjliga utsträckning kunna använda produkter, miljöer, program och tjänster. Det innebär att samhället utformas med medvetenhet om den variation som återfinns i befolkningen och möjliggör att personer med funktionsnedsättning får möjlighet att verka i vardagen på samma villkor som människor utan funktionsnedsättning. Principen om universell utformning siktar på generella lösningar för att öka tillgängligheten.

Arbetet måste bedrivas brett. Det gäller inte enbart den fysiska miljön utan om till exempel digitala system, informationstjänster och bemötande.

Rättighetsperspektiv

Att ha ett rättighetsperspektiv innebär att erkänna individer som rättighetsbärare och det offentliga som skyldighetsbärare. De mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna omfattar alla människor. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning identifierar områden där det behövs åtgärder för att personer med funktionsnedsättning fullt ut och på jämlika villkor ska kunna nyttja sina rättigheter. Detta kräver åtgärder som stat, kommun och landsting/region är skyldiga att genomföra. Ett rättighetsperspektiv innebär också att de som berörs av rättigheterna ska vara delaktiga i både planering och genomförande.

Funktionsnedsättning

En funktionsnedsättning är en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell förmåga. Den kan uppstå till följd av sjukdom eller till följd av en medfödd eller förvärvad skada. Funktionsnedsättning innefattar många olika variationer i mänskliga förmågor och funktioner. Det kan handla om:

- nedsatt rörelseförmåga
- nedsatt syn
- nedsatt hörsel, dövhet, dövblindhet samt nedsatt röst- och talfunktion
- nedsatt kognitiv förmåga
- besvär i andningsorgan, allergier eller överkänslighet
- andra nedsättningar och variationer i funktionsförmåga

Funktionshinder

Ett funktionshinder är en begränsning för en person i relation till omgivningen. Exempel på begränsningar är svårigheter att klara sig själv i det dagliga livet och bristande delaktighet i arbetslivet, i sociala relationer, i fritids- och kulturaktiviteter, i utbildning och i demokratiska processer.

Funktionshinderperspektivet

Perspektivet innebär att, i all planering och i allt genomförande, utgå från att människor är olika, har olika förutsättningar och behov samt önskemål. Strategin innebär att hinder för delaktighet ska identifieras och åtgärdas samt integrera perspektivet i verksamheten så att inte nya hinder uppstår.

Handikapp

Begreppet handikapp ska inte längre användas.

Övergripande mål

Sigtuna kommun skapar möjligheter för personer med funktionsnedsättning att vara fullt delaktiga i samhällslivet.

Utgångspunkt för Sigtuna kommuns arbete

Funktionshinderperspektivet ska genomsyra den kommunala verksamheten, allt ifrån individnivå, på nämndnivå och i kommunfullmäktigenivå.

Värdegrunden är utgångspunkt för hur Sigtuna kommun verkar och agerar mot kommuninvånare och medarbetare.

Invånaren först

I Sigtuna kommun arbetar vi för invånaren och ser till att deras behov möts. Det innebär att

- Vi lyssnar på invånaren
- Vi utgår ifrån invånarna behov när vi fattar beslut och ger service.
- Vi skapar möjlighet för olika former av dialog.

Allas lika värde

Vi respekterar alla individer. Det innebär att:

- Vi möter alla med respekt
- Vi tar tillvara olikhet och mångfald.
- Alla ska behandlas likvärdigt.

Kvalitet i fokus

Sigtuna kommun bedriver sin verksamhet med ett förhållningssätt som genom hög effektivitet och god service medverkar till ett långsiktigt hållbart samhälle.

- Vi ser positivt på förändring och arbetar med ständiga förbättringar.
- Vi följer upp och redovisar våra resultat.
- Vi strävar efter ett helhetsperspektiv.
- Vi är möjlighetsorienterade, innovativa och långsiktiga.
- Vår kommunikation är öppen och trevlig.

Tillgänglighetsarbetet är en del av Sigtuna kommuns arbete med hållbar utveckling. Begreppet hållbar utveckling har tre dimensioner; ekologisk, social och ekonomisk. I Sigtuna kommun har vi lagt till en tredje dimension; demokratisk. Tillgänglighet handlar om social och demokratisk hållbar utveckling och innebär ett fungerande socialt liv där det finns service, mötesplatser och möjligheter till delaktighet och inflytande över sin vardag för alla samt ett samhälle präglad av likabehandling, tillgänglighet och trygghet. Detta ger i sin tur förutsättningar för ett samhälle med mångfald.

Syftet med programmet för tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning är att:

- Ange kommunens viljeinriktning och skapa en gemensam syn på tillgänglighetsfrågor.
- Öka medvetenheten om och förståelsen för de villkor som gäller för människor med funktionsnedsättning.

- Ge kraft åt och förstärka den kontinuerliga process som ska leda till bättre levnads- och arbetsvillkor för människor med funktionsnedsättning.
- Peka ut och påskynda åtgärder för att undanröja hinder så att det blir möjligt för människor med funktionsnedsättningar att vara fullt delaktiga i samhällslivet.
- Vara ett naturligt inslag i nämnders och förvaltningars budget- och verksamhetsredovisning.

Prioriterade områden

Grundläggande inriktning som gäller för alla de rättigheter som nämns.

- Tillgänglighetsaspekterna ska säkras vid ny- och ombyggnationerna både när det gäller fysiska och kognitiva funktionsnedsättningar.
- Krav på tillgänglighet ska ställas vid offentliga upphandlingar.

Rätten att kunna förflyttas sig, vistas i och använda Sigtuna kommuns inne- och utemiljö samt ha en fungerande bostad

Personen med funktionsnedsättning ska kunna förflytta sig i och få tillgång för att kunna använda kommunens inne- och utemiljöer på jämlika villkor som alla andra. Tillgänglighet innebär att öppna samhällets alla möjligheter för alla människor. Ofta tänker man enbart på den rent fysiska miljön, det vill säga anpassning av lokaler och utemiljö, men tillgänglighet är också att kunna förstå och ge möjlighet att uttrycka sig i den offentliga debatten.

Arbetet inom detta område ska till exempel inriktas mot att:

- Publika lokaler och allmänna platser ska, så långt som möjligt, vara fullt tillgängliga och användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga eller kognitiva funktionsnedsättningar eller allergier.
- Utveckla ett konstruktivt samarbete med fastighets- och butiksägare samt företagare.
- Kommunen inventerar publika lokaler i Tillgänglighetsdatabasen (TD) och genomför de åtgärder som krävs för att skapa tillgängliga lokaler.
- Skapa rutiner för anmälning av enkelt avhjälpta hinder och felanmälan av brister i tillgänglighet
- Alla kommuninvånare som har funktionsnedsättning ska ha möjlighet till en bostad anpassad efter individens behov.

Rätten till information och kommunikation samt att få tillgång till ny teknik

IT-politik handlar om att skapa ett hållbart informationssamhälle. Samhället ska utformas så att alla kan ta del av den digitala infrastrukturen, oavsett funktionsförmåga. Ett tillgängligt informationssamhälle öppnar för ökad självständighet för personer med funktionsnedsättning och leder till ökad livskvalitet och hållbar tillväxt.

Arbetet inom detta område ska till exempel inriktas mot att:

- Information på externa webben, e-tjänster etc. ska vara tillgänglighetsanpassade och ska följa WCAG 2.0 nivå AA.
- Delar av kommunens skriftliga information finns i lättläst form.
- Alla skyltar i kommunen är tillgänglighetsanpassade (symboler, lättläst, med taktill skrift).

- Krav på tillgänglighet ska ställas vid offentliga upphandlingar.

Rätten till individuellt stöd

Socialpolitiken handlar om att garantera alla människor ett grundläggande skydd och att erbjuda trygghet och välfärd oavsett funktionsförmåga. Stöden finns till för att skapa förutsättningar för individen att kunna delta jämlikt i samhället och ska vara ett komplement i ett samhälle där vi identifierar och river hinder. Samhället ska utformas för alla, oavsett funktionsförmåga.

Arbetet inom detta område ska till exempel inriktas mot att:

- Ge skydd och stöd under jämlika villkor
- Stöd till privatliv, att bilda familj och vara föräldrar
- Risker att utsättas för brott och våld ska förebyggas

Rätten till utbildning och att få det stöd som behövs för att nå kunskapsmålen

En god utbildning är mycket viktig för den enskilde personens framtid, för att kunna delta i samhällslivet och för att kunna få ett arbete. Alla ska ha tillgång till utbildning, oavsett funktionsförmåga. Skolan ska hålla en god kvalitet och alla barn och elever ska få det stöd de behöver. Det måste finnas en väl fungerande samverkan mellan olika skolformer samt mellan skolan och andra aktörer.

Arbetet inom detta område ska till exempel inriktas mot att:

- All berörd kommunanställd personal ska ha kunskaper om funktionsnedsättning och dess konsekvenser.
- Det pedagogiska arbetet och stödet inom förskolan, skolan, gymnasieskolan, Grundvux och SFI ska motsvara alla elevers behov i kommunen.
- Alla barn inom förskolan, grundskolan, gymnasieskolan, Grundvux och SFI skall genom information få ökad medvetenhet i funktionshinderfrågor.
- Grundskolan ska följa Sigtuna kommuns grundpaket för tillgänglig lärmiljö.

Rätten till en meningsfull fritid

Att kunna delta i kultur- och idrottslivet och att ha tillgång till mångfalden av medier i samhället är grundläggande rättigheter. Kulturens värden ska vara tillgängliga för alla, oavsett funktionsförmåga, och det ska vara möjligt för alla människor att utöva idrott och motion.

Arbetet inom detta område ska till exempel inriktas mot att:

- Funktionshinderperspektivet ska integreras i den ordinarie verksamheten inom kultur och idrott samt inom besöksnäringen.
- Samverka med föreningsliv och andra aktörer för att barn, ungdomar och vuxna personer med funktionsnedsättning ska ha tillgång till en meningsfull fritid.

Rätten till arbete och försörjning

Den grundläggande utgångspunkten är att alla människors kompetens och vilja att arbeta ska tas tillvara. Personer med funktionsnedsättning står i högre grad utanför arbetsmarknaden än befolkningen i övrigt trots de åtgärder som finns för att underlätta en anställning. Personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i arbetslivet utifrån sina förmågor och förutsättningar. För att kunna möta den utmaning vi står inför att allt färre ska försörja allt fler är det viktigt att ta tillvara alla resurser i samhället. Kommunen ska vara ett föredöme som arbetsgivare.

Arbetet inom detta område ska till exempel inriktas mot att:

- Utveckla samarbetet med näringslivet, inom de kommunala förvaltningar och arbetsförmedlingen för att öka möjligheten för personer med funktionsnedsättning att få arbete. Sigtuna kommun ska arbeta aktivt och skapa förutsättningar för att få ut fler personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden.
- Möjligheten till praktik, arbete och sommarjobb för personer med funktionsnedsättning inom de kommunala verksamheterna eller bolag ska stärkas.
- Tillgängligheten på kommunens arbetsplatser ska öka.

Rätten till bästa möjliga hälsa

Personer med funktionsnedsättning ska ha jämlika möjligheter att uppnå bästa möjliga hälsa.

Arbetet inom detta område ska till exempel inriktas mot att:

- Alla ska kunna delta i hälsofrämjande aktiviteter på fritiden.
- Stöd vid måltider.

Rätten att delta i demokratin

Personer med funktionsnedsättning ska kunna rösta och delta i demokratiska processer på jämlika villkor som andra grupper.

Arbetet inom detta område ska till exempel inriktas mot att:

- Personer med funktionsnedsättning ska kunna rösta och ha politiska uppdrag.
- Personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i demokratiska beslutsprocesser.

Arbetssätt

Kunskap

Kommunens tillgänglighetsarbete ska kännetecknas av en god kunskap om utvecklingen inom området och om bra metoder för att förbättra situationen. Kommunen ska arbeta aktivt med att tillägna sig ny kunskap inom detta område och kunskaperna ska spridas inom verksamheterna samt omsättas i handling.

Samverkan

För att kunna skapa samhälleliga förutsättningar för tillgänglighet på lika villkor för alla invånare är samverkan en viktig framgångsfaktor. Tillgänglighetssamordnaren har ett ansvar för att identifiera förvaltningsövergripande utvecklingsområden och att utveckla samverkan mellan de olika kommunala förvaltningarna samt mellan kommunen och andra aktörer.

Uppföljning

Utvecklingen inom tillgänglighets och delaktighetsområdet ska följas upp systematiskt inom ramen för kommunens ordinarie uppföljningsarbete.

Giltighetstid

Detta program gäller till och med 2021. Programmet ska ses över en gång per mandatperiod.